

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
นายรังสิมันต์ โรม กับคณะ เป็นผู้เสนอ
ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่าไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาชั้นการสอบสวนเป็นมาตรฐานสากล ลดความเดือดร้อนของประชาชนผู้บริสุทธิ์ในการถูกฟ้องคดีอย่างไม่เป็นธรรม และทำให้ผู้กระทำผิดจริงถูกลงโทษตามกฎหมาย รวมถึงกำหนดมาตรการตรวจสอบการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกขั้นตอน ให้มีหลักประกันเจ้าพนักงานทุกฝ่ายต้องกระทำด้วยความสุจริตและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติในอารยประเทศ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามหลักนิติธรรม

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เทียบธรรมปราศจากอคติทั้งปวง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขให้พนักงานอัยการมีอำนาจเข้าตรวจสอบการสอบสวนคดีสำคัญหรือคดีที่มีปัญหาตั้งแต่เกิดเหตุ เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงครบถ้วน ถูกต้อง ก่อนวินิจฉัยสั่งคดี อันจะมีผลให้ผู้กระทำผิดที่แท้จริงถูกลงโทษ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้
การดำเนินคดีอาญาชั้นการสอบสวน เป็นมาตรฐานสากล รวมถึงกำหนดมาตรการตรวจสอบการสอบสวน
รวบรวมพยานหลักฐานทุกขั้นตอน ต้องกระทำด้วยความสุจริตและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐาน
การปฏิบัติในอารยประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๗ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ พนักงานอัยการ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายมีอำนาจทำการสืบสวนคดีอาญาเพื่อทราบข้อเท็จจริงได้ เมื่อพบเหตุกระทำความผิด ให้แจ้งนายอำเภอและพนักงานอัยการในท้องที่เกิดเหตุทราบทันที”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๙ วรคดี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“กรณีตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เมื่อพนักงานอัยการท้องที่ได้รับสำนวนและสั่งฟ้องคดีให้ถือว่าเป็นการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๒๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่องแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๓/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๕๓/๑ การออกหมายเรียกบุคคลเป็นผู้ต้องหา ให้เป็นอำนาจของหัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดี โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการและต้องมีข้อความดังนี้

(๑) วัน เดือน ปี เวลา และสถานที่กระทำความผิดตามกฎหมายและมาตราที่กล่าวหา

(๒) การกระทำความผิด (๑) มีพฤติการณ์การกระทำความผิดอย่างไร ด้วยวิธีใด และมีพยานหลักฐานใดที่ทำให้เชื่อว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา

หากเป็นการออกหมายเรียกบุคคลเป็นพยาน ให้ระบุข้อความว่า ได้รู้เห็นการกระทำความผิดในคดีที่กำลังสอบสวนอยู่อย่างไร วัน เดือน ปี เวลาใด และต้องการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดประเด็นใด”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๔ แห่งประมวลกฎหมายนี้ จะจับ ชัง จำคุก หรือค้นในที่สาธารณะหาตัวคนหรือสิ่งของต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาลสำหรับกรณีนั้น ทั้งนี้ ก่อนไปขออนุมัติหมายจับ ชัง หรือค้นจากศาลต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการ”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง

เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายใดให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายนั้นและความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

คดีฆ่าผู้อื่น คดีสำคัญ หรือกรณีมีคำร้องขอความเป็นธรรมให้พนักงานอัยการมีอำนาจตรวจสอบ และกำกับการสืบสวนสอบสวน และการรวบรวมพยานหลักฐานได้ทันที โดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ

แต่ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๓๑ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗

“ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิที่จะได้รับทราบพยานหลักฐานในชั้นการสอบสวน เพื่อสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้พนักงานอัยการโดยตนเองหรือมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนเปิดเผยพยานหลักฐานนั้นตามที่เห็นสมควร เว้นแต่การเปิดเผยจะทำให้เกิดภัยอันตรายต่อพยาน หรือเสียหายต่อการรวบรวมติดตามพยานหลักฐานนั้น”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๔๓/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๑๔๓/๑ การสั่งฟ้องตามมาตรา ๑๔๓ จะต้องมิพยานหลักฐานเพียงพอที่เชื่อว่าศาล จะมีคำพิพากษาว่าผู้ต้องหากระทำความผิด”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๓ ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอัยการสูงสุด ถ้าในเขตกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ทั้งนี้ มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการอย่างใดแก่ผู้ต้องหาดังบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๔๓

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายเพื่อชี้ขาด”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และพนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเที่ยงธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง รวมทั้งต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม จึงเป็นการบัญญัติให้พนักงานอัยการมีหน้าที่และอำนาจในการอำนวยความยุติธรรมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรม ซึ่งการอำนวยความยุติธรรมนั้น การสอบสวนนับว่าเป็นต้นธารสำคัญในการดำเนินคดีอาญา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานอัยการต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีตั้งแต่เริ่มแรก เพราะจะทำให้ทราบข้อเท็จจริงครบถ้วน ถูกต้อง ก่อนวินิจฉัยสั่งคดี ดังนั้น พนักงานอัยการ จึงควรเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการสอบสวน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยานบุคคลต่าง ๆ ได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ อันจะมีผลให้ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้รับการลงโทษและผู้บริสุทธิ์ได้รับการปล่อยตัวไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ กำหนดให้พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ พนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายเป็นผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา และกำหนดให้เมื่อพบเหตุกระทำความผิด ให้แจ้งนายอำเภอ และพนักงานอัยการในท้องที่เกิดเหตุทราบทันที (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดให้ท้องที่ใดที่พนักงานอัยการซึ่งได้รับสำนวนและฟ้องคดีแล้ว ทั้งในกรณีความผิดเกิดขึ้นในท้องที่เดียวและกรณีความผิดเกิดขึ้นเกี่ยวข้องกันหรือต่อเนื่องกันหลายท้องที่ ให้ถือว่าเป็นการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยผู้มีอำนาจชี้ขาดพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในกรณีที่ไม่ว่าพนักงานสอบสวนคนใดในจังหวัดเดียวกันหรือในกองบัญชาการเดียวกันในระหว่างหลายจังหวัดซึ่งไม่ได้อยู่ในกองบัญชาการเดียวกัน (ยกเลิกมาตรา ๕)

๒.๔ กำหนดให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีเป็นผู้มีอำนาจออกหมายเรียกผู้ต้องหา และได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการก่อน รวมทั้งกำหนดให้การออกหมายเรียกต้องทำตามแบบที่กำหนด (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ กำหนดให้การออกหมายจับ หมายขัง หมายจำคุก และหมายค้นต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการก่อนไปขออนุมัติจากศาล (ร่างมาตรา ๗)

๒.๖ กำหนดเงื่อนไขให้อำนาจสอบสวนคดีอาญา นอกจากพนักงานสอบสวนแล้ว ยังกำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายใดให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายนั้นและความผิดอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ ในคดีฆ่าผู้อื่น คดีสำคัญ หรือกรณีมีคำร้องขอความเป็นธรรม กำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจตรวจสอบและกำกับการสืบสวนสอบสวน และการรวบรวมพยานหลักฐานได้ทันที โดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ ส่วนคดีความผิดส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๗ กำหนดให้ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิที่จะได้รับทราบพยานหลักฐานในชั้นการสอบสวน เพื่อสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม โดยพนักงานอัยการด้วยตนเองหรือมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนเปิดเผยพยานหลักฐานนั้นตามที่เห็นสมควร เว้นแต่การเปิดเผยจะทำให้เกิดอันตรายต่อพยาน หรือเสียหายต่อการรวบรวมติดตามพยานหลักฐานนั้น (ร่างมาตรา ๙)

๒.๘ กำหนดเงื่อนไขการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการจะต้องมีพยานหลักฐานเพียงพอที่ศาลจะมีคำพิพากษาว่าผู้ต้องหากระทำความผิด (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๙ กำหนดให้กรณีมีความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นความเห็นของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้ที่อัยการสูงสุดมอบหมายเพื่อชี้ขาด (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๑๐ ยกเลิกบทบัญญัติหลักเกณฑ์การสอบคำสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ กรณีสำนวนการสอบสวนอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตำรวจ